

Kvalitetsrapport förskola 2023 - 2024

Innehåll

1 Det systematiska kvalitetsarbetet: vad, hur och varför?	3
2 Utgångspunkter för det systematiska kvalitetsarbetet	4
2.1 Förutsättningar, processer och resultat.....	4
2.2 Det nationella kvalitetssystemet.....	6
2.2.1 Förskolans nationella mål och delmål.....	7
3 Verksamhetens förutsättningar	8
3.1 Barn i förskolan	8
3.2 Personal förskola.....	9
3.2.1 Personalresurser i förskola.....	9
3.3 Övriga förutsättningar.....	13
3.4 Förutsättningar för förskolans verksamhet	16
4 Resultat och analys.....	18
4.1 Förskola	18
4.1.1 Varje barn med rätt till förskola har lika tillgång till utbildning	18
4.1.2 Varje barn får en trygg och god miljö där utbildningen bildar en helhet av omsorg, utveckling och lärande	20
4.1.3 Varje barn får en utbildning som uppmuntrar till lek och rörelse samt ger den ledning och stimulans det behöver för att kunna nå så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling.....	22
4.1.4 Varje barn som är i behov av stöd får det stöd den behöver	23
4.1.5 Varje barn stimuleras i sin språkutveckling i svenska och ges goda möjligheter att utveckla sin förmåga att kommunicera	26
4.1.6 Styrning och ledning.....	30
4.2 Övergångar inom och mellan skolformer samt samverkan	33
4.3 Internationalisering	34
4.4 Samlad analys och fortsatta prioriteringar	35
5 Bilagor	40
5.1 Bilaga resultat förskola.....	40
5.1.1 Vårdnadshavarenkät förskola	40
5.1.2 Vårdnadshavarenkät förskola svar över tid	41

1 Det systematiska kvalitetsarbetet: vad, hur och varför?

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs enligt ovan. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i Skollagen (2010:800) och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Utbildningen ska dessutom, enligt 4 kap. vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Dokumentation av kvalitetsarbetet skapar kontinuitet och minskar risken för sårbarhet vid personalbyten. Den är även tänkt som processtöd och kvalitetssäkring för att möta lagstiftningens krav. I denna kvalitetsrapport dokumenteras uppföljningen av utbildningen och analysen av orsakerna till uppföljningens resultat.

2 Utgångspunkter för det systematiska kvalitetsarbetet

2.1 Förutsättningar, processer och resultat

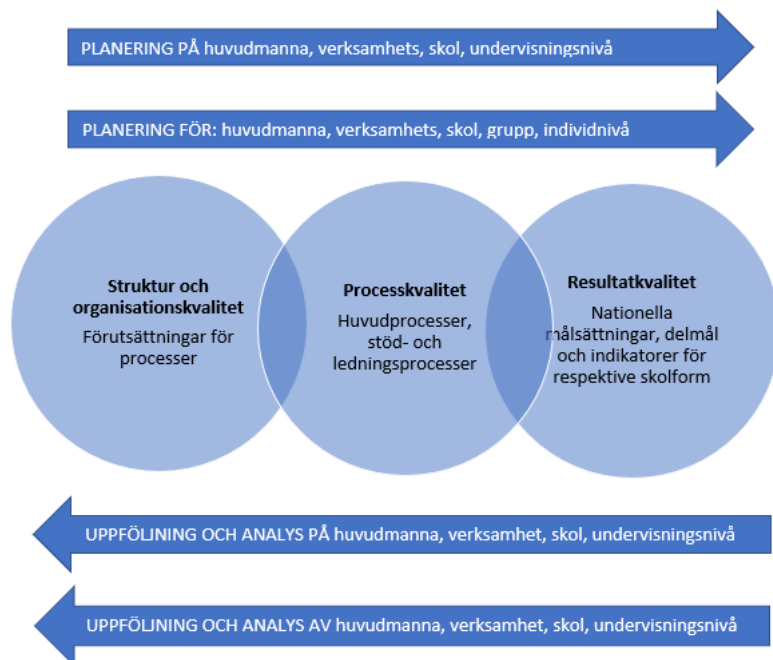
En gemensam modell för det systematiska kvalitetsarbetet har valts för att utveckla det interna arbetet inom Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens samtliga skolformer och för huvudmannen, med syftet att stödja struktur och kommunikation för kvalitetsutveckling i hela styrkedjan. Modellen är en vidareutveckling och anpassning av ramfaktorteorin (Österberg 2023, Lundgren U.P, 1999) i vilken tre olika kvalitetsperspektiv lyfts; organisation/struktur/förutsättningar-, process- och resultat kvalitet.

Verksamhetens resultat kan ses som en produkt av kvaliteten på de processer som lett fram till resultaten, men processerna bör också ses i sitt sammanhang, där förutsättningar och ramar skapar utrymme för processerna. Med denna bakgrund som fond pratar vi inom det systematiska kvalitetsarbetet om struktur- och organisationskvalitet (förutsättningar och de sätt vi väljer att organisera våra förutsättningar och processer), processkvalitet (vad och hur vi gör) samt om resultat kvalitet (effekter och resultat utifrån mål, delmål och indikatorer).

Samband mellan kvalitetsområdena organisation/strukturkvalitet, processkvalitet och resultat kvalitet är viktiga vid både uppföljning/analys och för fortsatt planering.

Följande frågeställningar kan vara ett stöd i arbetet för synliggöra sambanden:

- Vad fungerar bra när det gäller skolans organisation och processer? Hur vet vi det?
- Hur har skolan valt att använda de resurser man har till sitt förfogande för att organisera utbildningen?
- Hur gynnar det barns och elevers lärande?
- Vad behöver förbättras och hur kan vi göra det?
- Vilket stöd finns för nuvarande och kommande vägval? (Inspiration från framgångsfaktorerna i det nationella kvalitetssystemet, forskning, beprövad erfarenhet med mera.)

Struktur och organisationskvalitet kan omfatta förutsättningar i form av:

- Systematiskt kvalitetsarbete samt styrning och ledning genom hela styrkedjan
- Nationella styrdokument (läroplaner, föreskrifter, skollag)
- Resurser: ekonomiska; personella i skolan tex lärarbehörighet och hur bemanningen anpassas efter grupper och enskilda barns/elevs behov; materiella i form av tillgång till adekvata läromedel, digitala lärverktyg och lärmiljö; systemstöd
- Strukturfaktorer: barn- och elevantal, barn- och elevstabilitet och socioekonomi.

Processkvalitet kan omfatta:

- Organisation för undervisning, planering, kollegial samverkan, professionsutveckling, verksamhetsutveckling, schema, kalendarium
- Ledarskap: rektors ledarskap av en arbets- och utvecklingsorganisation, lärarledarskap för kvalitativ undervisning, gemensam bild/vision
- Undervisningskvalitet: undervisning som bidrar till kunskapsutveckling och språklig utveckling inom samtliga ämnen i läroplanerna

- Stödprocesser för barns och elevers lärande: främjande och förebyggande barn-levhälsa för trygghet, studiero, närvaro, ledning och stimulans. Extra anpassningar och särskilt stöd. Studie- och yrkesvägledning.
- Samarbete med vårdnadshavare

Resultat kvalitet kan omfatta:

- Måluppfyllelse av nationella och lokala målsättningar, delmål och indikatorer.
- Resultat kvalitet omfattar även exempelvis likvärdighet, trygghet, studiero, frånvaro, studieavbrott, kränkningar, likabehandling, klagomål, effekter av extra anpassningar och handlingsplaner/åtgärdsprogram.
- Ekonomi
- Personal (rekrytera och behålla behörig personal)

2.2 Det nationella kvalitetssystemet

[Det nationella kvalitetssystemet](#) har tagits fram för att följa upp och utveckla kvalitet och likvärdighet i det svenska skolväsendet. **Kvalitetssystemet ska stödja skolformernas arbete för ökad kvalitet.** Kvalitetssystemet består av:

- nationella målsättningar som visar på mål som är nödvändiga att uppnå
- delmål och exempel på indikatorer som synliggör verksamhetens resultat i förhållande till målsättningarna
- framgångsfaktorer som beskriver kvalitativa aspekter som också kan bidra till att målsättningarna uppfylls.

Följande sju framgångsfaktorer ingår i kvalitetssystemet: 1. Förtroendefullt klimat, 2. Hälsöfrämjande lärmiljö, 3. Kompensatoriska insatser, 4. Kompetent ledarskap, 5. Professionell utveckling, 6. Systematiskt kvalitetsarbete med undervisningen i fokus och 7. Tydlig roll- och ansvarsfördelning.

Kvalitetssystemet utgör underlag för både huvudmannens kvalitetsdialoger med Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten som för huvudmannens kvalitetsdialoger genom hela styrkedjan.

Nationellt kvalitetssystem för ökad kvalitet och likvärdighet

2.2.1 Förskolans nationella mål och delmål

Nationell målsättning för förskolan: I förskolan får varje barn en likvärdig utbildning av hög kvalitet som ger barnet goda möjligheter till lek, rörelse, utveckling och lärande samt förberedelse för fortsatt utbildning. Delmål:

1. Varje barn med rätt till förskola har lika tillgång till utbildning
2. Varje barn får en trygg och god miljö där utbildningen bildar en helhet av omsorg, utveckling och lärande
3. Varje barn får en utbildning som uppmuntrar till lek och rörelse samt ger den ledning och stimulans det behöver för att kunna nå så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling.
4. Varje barn som är i behov av stöd får det stöd den behöver
5. Varje barn stimuleras i sin språkutveckling i svenska och ges goda möjligheter att utveckla sin förmåga att kommunicera.

3 Verksamhetens förutsättningar

3.1 Barn i förskolan

Antalet barn 15 oktober 2024 i Luleås kommunala förskolor var 3003 och i de fristående drygt 320 barn vilket motsvarar 9,4 % av barn med plats i förskola.

I Luleå kommun finns 52 kommunala förskolor, 9 fristående förskolor samt en pedagogisk omsorg.

Förskolorna med möjlighet till:

1-2 avdelningar - 12 kommunala förskolor samt 4 fristående förskolor

3-4 avdelningar - 18 kommunala förskolor samt 4 fristående förskola

5-6 avdelningar - 20 kommunala förskolor samt 1 fristående förskola

7-8 avdelningar - 2 kommunal förskolor (fördelat i två separata byggnader)

Barngruppernas storlek och sammansättning i Luleås kommunala förskolor

Rektor för varje förskola väljer att organisera sina barngrupper inom en förskola på det sätt som är anses mest lämpligt. Det kan exempelvis handla om mindre grupper av barn som arbetar i olika rum eller i utemiljön, i olika grupperingar av varierande storlek beroende på lokalers förutsättningar med en bemanning som rektor leder och fördelar utifrån barnens behov. Förskolor med en- eller två avdelningar organiserar ofta sina barn i åldersblandade grupper som omfattar åldrarna 1-5 år. För att organisera åldershomogena grupper behöver det finnas fler än två avdelningar på förskolan vilket kan möjliggöra att barngrupperna organiseras åldernära grupper; exempelvis åldrarna 1-2 år, 2-3 år, 4-5 år.

Vid fördelning av pojkar och flickor i barngrupperna fördelar rektor i den mån det är möjligt. Då det ibland blir övervikt av det ena eller andra könet beror på var barnen bor geografiskt, åldern på barnet och hur många avdelningar som finns på förskolan.

Även Luleå ser konsekvenser av den nationella trenden med färre födda barn. Antalet barn i åldrarna 1-5 år i Luleå minskar av den anledning de närmaste åren. Eftersom Luleå planerar att växa genom inflyttning (Vision 2040, nya industrier) visar nuvarande prognoser att barn i åldrarna 1-5 år stiger från år 2028.

I snitt fanns det den 15 oktober 2024 16,1 barn per avdelning, vilket är lägre än 2023 då det fanns 16,2 barn per avdelning. Antalet avdelningar är 187. Vi ser en nedåtgående trend gällande barnantalet, det totala barnantalet har minskat med 148 barn till 3003 jämfört med föregående års barnantal 3151.

Flertalet områden upplever minskat barnantal och har behövt anpassa antalet öppna avdelningar. Det som påverkar förskolan är det sviktande antalet barn som gör det svårt att parera för att ha fulltaliga barngrupper under höstterminen. Då avdelningar inte fulls upp upplever rektorer att det försvårar en långsiktig planering. Inskolningar pågår ofta under större delen av året vilket innebär rörelser i barngruppen som man lyfter påverkar vissa barngruppers dynamik.

Specialavdelning

Under våren 2024 beslutades det att specialavdelningen Safiren som är en avdelning för barn med omfattande funktionsvariationer vid Kristallens förskola skulle flytta till Strandens förskola med start från hösten 2024. Flytten har medfört bättre och mer funktionella lokaler och en bättre anpassad miljö för barn med flerfunktionsnedsättningar. Den har även för med sig att fler platser har kunnat tillskapas för målgruppen. Under oktober 2024 har ytterligare en specialavdelning med sex platser öppnat, avdelning Snäckan. Totalt finns det 12 barn placerade på specialavdelningarna. Det finns fortsatt behov av plats vid specialavdelning, då flertalet barn köar för plats. Barnen som köar finns idag i den ordinarie förskolan.

Förskolan i Luleå har en resursfördelningsmodell som bygger på att alla avdelningar har 17 heltidsplacerade barn, 17 platser. Till denna grupp barn finns basresurser för tre heltidsanställda medarbetare, oftast två förskollärare och en barnskötare. Resursmodellen finansierar också vikarier och drift i form av pedagogiskt material osv. Om en avdelning av någon anledning har ett färre antal barn så medför det att förskolan som helhet behöver fler barn, vilket inte är ett problem i en förskola med exempelvis sex avdelningar - där är det oftast någon annan avdelning som har fler barn inskrivna. Om det är så att en av våra minsta förskolor, en- eller två avdelningar, inte har tillräckligt många barn i kö för att fylla 17 heltidsplatser så blir konsekvensen att förskolan inte kan bära sina kostnader med mindre än att bemanningen, 3 heltider korrigeras.

3.2 Personal förskola

3.2.1 Personalresurser i förskola

Luleå kommun har utifrån politisk viljeinriktning sedan lång tid eftersträvat en bemanning per avdelning (17 platser) som omfattar två förskollärare (66,6 %) och en barnskötare (33,3%). Andelen legitimerade förskollärare minskar i Luleå kommuns förskolor från som högst 67 % (2015) till dagens 55% (2023). Orsaken till minskningen är den långvariga trenden med att många förskollärare lämnat yrket vid pensionsavgångar samtidigt som antalet studenter på förskolläraryrket utbildningen

minskat. Kompetensförsörjningsbekymmer inom förskolan är en realitet också i Luleå kommun.

Trenden gällande legitimerade förskollärare är sjunkande och densamma i hela riket, även om Luleå kommun fortfarande i relation till rikets 44 % ligger högt med sina 55 % (2023). Trenden i Luleå går dock ned snabbare när rikets ligger ganska stabil. En faktor som bidrar till detta kan vara att Luleås andel leg förskollärare som är 55 år och äldre är betydligt större än i den jämförbara kommungruppen, dvs medarbetare som står i akt för pension är hög. Nivån på barnpengen sätts utifrån den kommunala utbildningsnivån hos medarbetare, vilket även tillfaller de fristående förskolorna som har en lägre andel utbildade förskollärare.

När det uppkommer behov av förskollärartjänster finns det idag sällan legitimerade förskollärare på företrädeslistan vilket medför att tjänster utannonseras om det är längre vikariat eller tillsvidarejänst. Ibland kan vi rekrytera förskollärare vid vakanser. Vid behov av förskollärare per timme vid kortare frånvaro av ordinarie personal är det svårt att få tag i legitimerade förskollärare. I viss mån tillsätts dessa vikariat genom intermitterant anställda (pensionerade förskollärare) men de flesta vikariat tillsätts med barnskötare eller utbildad personal.

Konkurrensen med andra arbetsgivare om arbetskraft, när kommunen växer och nya arbetsplatser växer fram, kan också komma att öka rekryteringsbehovet av barnskötare såväl som legitimerade förskollärare. En väsentlig andel av de anställda som inte är leg förskollärare är utbildade barnskötare.

Luleås kommunala förskolor bedöms stå relativt stadigt vad gäller andelen yrkesutbildade barnskötare. Det är angeläget att eftersträva en fortsatt hög andel yrkesutbildade barnskötare. Ett sätt är att genom information och studievägledning hålla intresset för utbildning till barnskötare aktiv då denna utbildning också kan vara grunden för att senare utbilda sig till förskollärare (karriärmöjligheter). Lika viktigt är det att öka ansträngningarna att rekrytera legitimerade förskollärare mot målbilden på 67%.

Andelen heltidstjänster med övrig utbildning inom förskolan ökat över tid, de senaste sex åren har andelen ökat från 8 % till 11 % (2023) i Luleå kommuns förskolor. Luleå kommun ligger fortfarande under riket (21 % år 2022).

Tillfällig pool med barnskötare

Det kortsiktigt sviktande barnunderlaget i Luleås förskolor med åtföljande budgetminskning för demografi innebär att ett antal tills vidare anställda barnskötare kommer att erbjudas poolanställningar och fungera som korttidsvikarier vid frånvaro

under åren 2024-2027. Antalet barnskötare med poolanställning förväntas under perioden uppgå till cirka 20-40, med största behovet under år 2026 och 2027. Naturliga avgångar, t ex pensionsavgångar under dessa år kommer att minska antalet barnskötare i pool. Behovet av poolanställningar till följd av minskad demografi bedöms upphöra från år 2028. Utöver poolerna kommer det att finnas fortsatt behov av korttidsvikarier via bemanningsaktör. För en neutral kostnad behöver volymen beställningar av korttidsvikarier via bemanningsaktör eller intermittert anställda minska jämfört med idag under de aktuella år som den tillfälliga poolen finns.

Att personal som saknar barnskötarutbildning rekryteras in som tills vidare anställda bedöms som låg, detta då det finns en pool med utbildade barnskötare, utifrån målbilden att inga tv anställda ska sägas upp trots att barnantalet minskar, samt att korttidsbemanning idag sker genom extern bemanningsaktör.

Stärka inåt - jobba utåt!

Förskolan arbetar strategiskt med kompetensförsörjning för att öka tillsättningen av utbildade medarbetare och även med att stärka befintlig personal genom bland annat utbildningsinsatser för rektorer, förskollärare och barnskötare. Förskolan har tagit fram en plan för kompetensförsörjning som har fokus på att Stärka inåt - jobba utåt! Planen innefattar bland annat stolthet och ambassadörskap, främjande för att ta emot PRAO-elever/barnskötar- och förskolläro-studerande, internationella kontakter och nätverk samt möjligheten att i framtiden se över nya befattningar i förskolan för att attrahera fler att arbeta i förskolan och tydliggöra karriärvägar. I förskolan finns nätverket Män i förskolan som arbetar för att öka antalet män inom förskolorna samt för att behålla de män som redan finns på förskolorna idag.

Barnskötarutbildning för medarbetare som saknar utbildning

En utbildningssatsning i samarbete med den kommunala vuxenutbildningen i Luleå, finansierad genom omställningsfonden och det kvalitetshöjande statsbidraget pågår för att de anställda som saknar barnskötarutbildning. Utbildningen genomförs på arbetstid och innehåller teoretiska studier en dag per vecka under cirka 65 veckor. De studerande erhåller praktiska uppgifter som huvudsakligen genomförs som en integrerad del av deras sedvanliga arbetsuppgifter på förskolan. Första omgången avslutar sin utbildning november 2024, omgång två startar januari 2025. Efter genomförd utbildning är bedömningen att cirka 10 av de tills vidare anställda medarbetarna saknar barnskötarutbildning.

Citat från barnskötare vid utbildningen:

”Utbildningen ger en fördjupning i hur viktigt arbetet på förskolan är”

Kompetenshöjande insats för förskollärare

Förskolan har tillsammans med LTU genomfört en kurs på 7,5hp med fokus på att stärka process- och handledarskap utifrån vetenskaplig grund i förskolan. Kursens syfte var att stärka förskolornas möjligheter att likvärdigt arbeta med kollegialt och kollektivt lärande i arbetslagen. Kursen har genomförts under perioden 2022–2024 i två omgångar där 30+30 förskollärare deltagit. Rektorer har deltagit under en kursdag i utbildningen tillsammans med förskollärarna för att än mer stärka förankring i vetenskaplig grund. Rektorer har valt att ta tillvara på dessa förskollärares nya kompetens på lite olika sätt beroende på förskolans förutsättningar och organisation. Gemensamt är att dessa förskollärare leder kollegor inom olika områden och processer. Förskollärarna som genomgått kursen är även en del av pedagogiska nätverkets områdesgrupper, där förskollärare från skolområdet träffas och för didaktiska och pedagogiska dialoger. Rektorer lyfter att kursen har utvecklat förskolans utvecklingsprocesser och stärkt förskolans koppling till vetenskaplig grund.

Citat från en förskollärare:

”Jag har lärt mig vikten av att reflektera över min egen och andras yrkespraktik. Genom att dela erfarenheter och insikter kan vi tillsammans skapa en gemensam kunskapsbas som gör skillnad i vår vardag.”

Arbetsmiljö

I det systematiska arbetsmiljöarbetet har ett särskilt fokus lagts på den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (OSA) i förskolan då personalens arbetsmiljö har stor betydelse för utbildningens kvalitet. Barns välbefinnande korrelerar starkt med personalens välbefinnande på skolor och förskolor, när personalen mår bra mår också barnen bra. Detta arbete sker systematiskt i samverkan mellan arbetsgivaren och lokala fackliga grupper. I facklig samverkan har förskolan valt att fokusera på medarbetarnas välbefinnande och hälsa. Som en del av detta arbete har samtliga medarbetare inom förskolan tagit del av kompetensutveckling inom positiv psykologi med stöd av utvecklingsledare Lillemor Östman. Rektorer uttrycker att genomförda insatser har bidragit positivt till förskolans organisatoriska och sociala arbetsmiljö. Exempel som uttrycks handlar om att främjande och förbyggande arbete hälsa och välbefinnande har ökat samt ett ökat salutogent förhållningssätt i mötet med såväl barn som kollegor

Rektorerna upplever goda förutsättningar för att kunna organisera och genomföra ett systematiskt arbetsmiljöarbete där gemensamma rutiner och stödjande strukturer stöttar, såväl som tillgängliga kompetenser inom HR och arbetsmiljö.

I Luleå kommuns förskolor arbetar totalt 22 rektorer med ansvar för 2–3 förskolor. Förskolan har en stabil rektorsgrupp, där majoritet av rektorerna har varit anställda under en längre period. Samtliga tillsvidareanställda rektorer inom förskolan genomgår eller har genomgått det statliga rektorsprogrammet.

3.3 Övriga förutsättningar

Verksamhet förskola arbetar systematiskt med kvalitets- och utvecklingsarbete utifrån en årlig planering. Verksamhetens prioriterade utvecklingsområden omsätts inför varje kalenderår till en verksamhetsplan som samtliga förskolor arbetar mot. Uppföljningen för denna del följer bokslutsprocessen med rapportering enligt årshjulet för bokslut.

Förskolans ställningstagande sedan flera år är: Förskolan i Luleå - för en hållbar värld där medskapande, kreativitet och lustfyllt lärande skapar växkraft. Årligen uppdateras och utvecklas förskolans strategier för att arbeta mot detta ställningstagande genom de utvecklingsområden som prioriteras kommande år. Dessa utvecklingsområden sträcker sig ofta över en längre tid, med syfte att samtliga förskolor ska ges möjlighet att fördjupa och förankra förskolans arbete inom området.

Processen för verksamhet förskola att identifiera utvecklingsområden som ska prioriteras sker i det kontinuerliga och systematiska utvecklingsarbetet för ökad kvalitet. Exempel på underlag i processen är statistik (nationell och lokal), förskolornas kvalitetsrapporter, underlag från kvalitetsdialoger och förskolans ledningsteamsmöten. De prioriterade områdena samt förskolans verksamhetsplan ska vara förankrat och välgrundat inför och under det pågående arbetet. I denna process läggs stor vikt på dialog och möjligheter för att samtliga rektorer ska vara väl insatta i det gemensamma kvalitets- och utvecklingsarbetet.

Förskolorna arbetar med både lokala och nationella mål i sitt systematiska kvalitetsarbete och tar stöd i vetenskaplig grund. Samtliga förskolor lyfter att de arbetar med verksamhet förskolas prioriterade utvecklingsområden samt enhetens egna prioriteringar. Samtliga förskolor har en organisation och strukturer som stöttar det systematiska kvalitetsarbetet med syfte att höja förskolans kvalitet. Varje förskola i Luleå kommun har sex kvalitetsdagar per läsår, detta för att bland annat möjliggöra för kompetensutveckling samt planera, följa upp och analysera förskolans systematiska

kvalitetsarbete. Rektor beslutar om när dessa dagar förläggs för att på bästa sätt möjliggöra dess syfte och stötta förskolans pågående processer utifrån valda prioriteringar.

Kompetensutvecklingsinsatser

Förskolan i Luleå kommun har under flera år arbetat med att stärka medarbetarnas kompetenser. Kompetensutvecklande insatser kopplade till förskolans prioriterade utvecklingsområden finns tillgängligt för alla förskolor och erbjuds digitalt så att rektorer kan organisera och planera för genomförandet av insatserna för sina förskolor. Detta är något som uppskattas och efterfrågas från rektorerna. Rektor genomför även lokala kompetenssatsningen utifrån den enskilda förskolans behov och prioriteringar. Rektorer lyfter att de har en organisation och struktur som möjliggör för utbyten mellan pedagoger och kollegialt, kollektivt lärande.

Exempel på gemensamma kompetensutvecklingsinsatser:

- Värna barns psykiska hälsa och välbefinnande
- TAKK
- Högläsning
- Leda läsfrämjande
- Positiv psykologi
- Främjande och förebyggande arbete mot diskriminering och kränkande behandling

Kreativt kompetenscenter

Förskolan har tillgång till en lokal i Norra Hamnmagasin 5, denna lokal är utformat som ett kreativt kompetenscentrum. En viktig arena för kompetensutvecklingsinsatser och kollegialt lärande i syfte att öka likvärdigheten mellan Luleå kommuns förskolor. Kompetenscentret är väldigt uppskattat av såväl rektorer som pedagoger och används i hög utsträckning till bland annat till förskolors kvalitetsdagar, pedagogiska caféer, områdesträffar samt rektorsteam.

Resurscentrum

Vid Resurscentrum finns totalt 3 specialpedagoger som förskolan har tillgång till. Förskolan begär vid behov stöd från Resurscentrum i form av kompetensutvecklingsinsatser eller handledning av specialpedagoger. Via Resurscentrum har förskolan tillgång till en metodutvecklare inom nationella

minoriteter som stödjer förskolornas arbete genom bland annat kompetensutveckling, inspiration och material. Vid resurscentrum finns även Språkoteket som tillhandahåller material, stöd, och handledning inom språkutveckling och språklig sårbarhet.

Pedagogiska nätverket

Via Pedagogiska nätverket – förskolan i Luleå kommun, har under verksamhetsåret interna kompetensutvecklingsinsatser skett för pedagoger i kommunens förskolor. Kopplat till utvecklingsområdena lärmiljö, språkutveckling och ledning och styrning har Pedagogiska nätverket i samverkan med förskolans IT-utvecklare och resurscentrum planerat och anordnat pedagogiska caféer, vilka skapat möjligheter för didaktiska och pedagogiska möten mellan kommunens pedagoger i förskolan.

Det pedagogiska nätverket har även en viktig stödjande funktion som ihopsamlade aktör och arena för de 60 förskollärare som kompetensutvecklats inom process- och handledarskap under 2022–2024, och att deras utbildning kommer alla förskolor tillgodo framöver. Under vårterminen 2024 implementerades en ny organisation via Pedagogiska nätverket gällande pedagogiska områdesgrupper för Luleås kommuns samtliga förskolor. Områdesgrupperna består av fem grupper med en förskollärare från varje förskola och (i första hand) de som deltagit vid process och handledarutbildningen vid LTU. Av 52 förskolor finns det idag 44 förskolor representerade med en eller flera representanter. Via ett gemensamt innehåll kopplat till huvudrubriken Lek-klimat har områdesgrupperna fört didaktiska och pedagogiska dialoger i respektive områdesgrupp utifrån barns psykiska hälsa och välbefinnande.

Materiella ex. lika tillgång till digitala verktyg, läromedel och systemstöd

Den samlade bilden över förskolornas materiella tillgång är god, både när det gäller analogt och digitalt material. Samtliga förskolor gör regelbundna inköp utifrån behov och prioriteringar. Ytterliga orsaker man lyfter fram är bland annat centrala satsningar i form av TAKK-väskor, IT-lådor och bokpaket.

Digitala lärverktyg i Luleås kommunala förskolor omfattar t ex webb-ägg, green-screen, robotar för programmering, kameror och projektorer. En styrning av vilka digitala lärverktyg som används och köps in sker inom ramen för förskolans övergripande kvalitetsarbete. Digitala lärverktyg testas och kvalitetssäkras centralt genom förskolans IT-råd bestående av legitimerade förskollärare, barnskötare, rektorer och IT-utvecklare innan material köps in och placeras i temalådor som förskolorna kan låna. Ansvar för undervisningen vilket även inkluderar val av undervisningsmaterial och undervisningsmetoder ligger på den legitimerade förskolläraren i förskolan.

Förskolan använder sig av flertalet systemstöd, bland annat Teams, Unikum och Tempus. Vi ser att samtliga förskolor använder sig av systemen i hög utsträckning och att man upplever att systemen är ett bra stöd till verksamheten. Implementering av systemen har varit prioriterat av samtliga rektorer, i processerna har rektor haft stöd i IT-utvecklare samt av sina lärspridare som finns på skolområdet eller den egna förskolan. Detta har varit en framgångsfaktor och bidragande orsak till att systemen används i denna grad. Lärplattformen Unikum ska vara ett stöd till förskolornas arbete och bidra till ett effektivt och likvärdigt sätt att planera, dokumentera och följa upp verksamheten. Rektorerna planerar och dokumenterar förskolans systematiska kvalitetsarbete via beslutsstödet Hypergene genom uppföljningar, delår, helår och kvalitetsrapport.

Lokaler

Då Luleå kommuns förskolors byggnaders ålder varierar i hög grad speglar sig detta även på lokalers skick och behov av renovering. Det finns rektorer som lyfter att både inom- och utomhusmiljön är i behov av renovering. Det kan handla om att det finns behov av ommålning, otillräcklig ventilation, att gården har brist på solskydd och där lekutrustning behöver ses över. Många upplever att utemiljön runt förskolan erbjuder varierad vegetation som även nyttjas som lärmiljöer. Tvåvåningsförskolor lyfter att lokalernas utformning ses som en utmaning, där man behöver hitta en långsiktig och hållbar organisation för att nyttja de gemensamma utrymmena på bästa sätt.

Ekonomi

En mindre enhet påverkas i högre grad ekonomiskt om förskolan inte har fulla barngrupper. Då det är begränsade möjligheter att omorganisera mellan avdelningar.

Förskolans socioekonomiska fördelningsmodell med strävan om likvärdiga förutsättningar, innebär att förskolan samlar in 2 Mkr baserat på antal barn inskrivna i mitten av oktober. Fördelning av dessa 2 Mkr baserat på; Föräldrarnas högsta utbildningsnivå grundskola, ersättning försörjningsstöd, utländsk härkomst från längder med låg/medel HDI. Tillskottet till berörda förskolor används bland annat till tolk och ökad bemanning.

3.4 Förutsättningar för förskolans verksamhet

KPI	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Antal barn på förskola, kommunal regi, antal	3 172	3 175	3 148
Antal barn på förskola, enskild regi, antal	332	332	255

Barn 1-5 år, inskrivna i förskola, andel (%)	88.2%	88.1%	88.4%
Barn 1-2 år inskrivna i förskola, andel (%)	72.6%	73.4%	73.4%
Barn 3-5 år inskrivna i förskola, andel (%)	97.8%	97.9%	97.4%

Barn inskrivna i förskola, kommunala och fristående

KPI	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Heltidstjänster i förskolan med förskollärlärolegitimation, kommunal regi, andel (%)	61.0%	57.0%	55.0%
Heltidstjänster i förskolan med förskolläroexamen, kommunal regi, andel (%)	60.0%	56.0%	54.0%
Heltidstjänster i förskolan med gymnasial utbildning för arbete med barn, kommunal regi, andel (%)	19.0%	21.0%	19.0%
Heltidstjänster i förskola med pedagogisk högskoleexamen, kommunal regi, andel (%)	61.0%	58.0%	55.0%
Heltidstjänster i förskola med viss pedagogisk utbildning, kommunal regi, andel (%)	5,0%	11,0%	13,0%
Heltidstjänster i förskola med övrig utbildning, kommunal regi, andel (%)	15.0%	11.0%	12.0%

Utbildning hos personal i den kommunala förskolan

KPI	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Kostnad kommunal förskola, kr/inskrivet barn	169 993,0	173 235,3	186 121,8
Bruttokostnad personal kommunal förskola, kr/inskrivet barn	124 053,8	125 546,0	130 731,6
Bruttokostnad lokaler kommunal förskola, kr/inskrivet barn	25 726,8	26 270,0	26 517,5

Kostnader för den kommunala förskolan

4 Resultat och analys

4.1 Förskola

4.1.1 Varje barn med rätt till förskola har lika tillgång till utbildning

Nationellt delmål 1

Alla barn i Sverige i åldern 1–5 år har rätt till likvärdig förskola av god kvalitet i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier, eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

15h placering

Barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga med ett annat barn erbjuds från och med ett års ålder en 15 timmars placering i förskolan. Barn ska också erbjudas förskola om de behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola på grund av fysiska, psykiska eller andra skäl.

Allmän förskola

Alla barn tre till fem år har rätt till allmän förskola. Allmän förskola innebär 525 timmar/år avgiftsfri plats i förskola. Det motsvarar 15 timmar per vecka under skolans läsår.

15 oktober 2024 fanns det totalt 366 barn (12 %) med så kallad 15 timmars placering. De barn som har 15 timmars placering deltar i förskola under 3 eller 5 dagar/vecka, antingen 5 timmar/3 dagar i veckan eller 3 timmar varje dag beroende på om förskolan erbjuder utbildning under 3 eller 5 dagar. I snitt finns det i kommunala förskolor 1,9 barn med 15 timmars placering per avdelning. Av dessa är det 61 barn (17%) som har vårdnadshavare som är arbetssökande, 286 barn (78 %) som har föräldralediga vårdnadshavare samt 19 barn (5%) som har allmän plats.

Uppsökande verksamhet

Enligt Skollagen kap 8 ska huvudman för kommunal förskola bedriva uppsökande verksamhet i förhållande till familjer med barn som är 3 år och äldre och som inte är inskrivna i förskolan.

Luleå har en av landets högsta inskrivningsgrader vad gäller barn i förskolan, vilken har varit stabil över tid.

Andel barn som går i förskola 1-5 år: 88% 2023

Andel barn som går i förskola 3-5 år: 97% 2023

I Luleå finns inte heller någon kommunal pedagogisk omsorg i form av t ex dagbarnvårdare. Barn- och utbildningsnämnden beslutade år 2017 att den pedagogiska omsorg som då fanns i kommunen skulle avvecklas för att i stället erbjuda alla barn plats i förskola. Detta som ett led att stärka barnens undervisning och lärande under förskoleåldrar. Luleå har därför sett till kommunens storlek relativt få barn i den aktuella målgruppen enligt skollagen.

Luleå kommun bedriver uppsökande verksam enligt Skollagen kap 8 för alla barn folkbokförda i kommunen från hösten det år barn fyller 3 år. Inför varje terminsstart skickas det ut information om förskolan och inför varje höstintag reserveras en plats för dessa barn.

Öppna förskolan

I Luleå kommun finns en öppen mötesplats för barn 0-6 år, mötesplatsen är en föräldraaktiv verksamhet för föräldrar och barn i samverkan mellan Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen och Socialförvaltningen. Vid mötesplatsen bedrivs förvaltningens Öppna förskoleverksamhet. Det är en plats där alla är välkomna att vistas i en miljö som uppmuntrar till lek och lärande. Här erbjuds olika aktiviteter, samtal och rådgivning. Här finns även möjlighet att få hjälp och stöd i föräldraskap via Föräldrasupporten. Mötesplatsen stöttar även förskolans uppsökande verksamhet genom att föra dagliga samtal om förskolan med deras besökare, ordna informationsträffar om förskolan med uppmuntran och stöd att söka plats i förskolan. Rektor vid mötesplatsen har en "fråga rektorn"- träff inför vår- och höstintag, utöver möjligheten att ställa frågor informerar även rektor bland annat om förskolan och kösystemet.

OB omsorg

För de vårdnadshavare som arbetar obekväma arbetstider erbjuds OB-omsorg vid Seminariets förskola. OB-omsorgen erbjuder barnomsorg dygnet runt för barn som är inskrivna i förskola eller fritidshem.

Tvåspråkig förskola

Luleå kommun erbjuder en väsentligt tvåspråkig förskola vid Charlottendals förskola i de nationella minoritetsspråk som Luleå är förvaltningskommun för, finska, meänkieli och samiska. De tvåspråkiga avdelningarna erbjuder en lärmiljö där barnen får möjlighet att vistas i en lärmiljö där finska, meänkieli eller nordsamiska talas.

Analys

Den samlade analysen är att förskolan i Luleå arbetar för att alla barn i kommunen ska ha tillgång till att vistas i en likvärdig förskola av hög kvalitet. En utmaning som rektorer lyfter är då den enskilda förskolan har hög andel 15h placerade barn. Dessa barn räknas som 0,5 i resursfördelningen, vilket påverkar förskolans organisation och ekonomi och kan försvåra den långsiktiga planeringen.

4.1.2 Varje barn får en trygg och god miljö där utbildningen bildar en helhet av omsorg, utveckling och lärande

Nationellt delmål 2

Förskolans uppdrag och arbete utgår från en helhetssyn på barnet och dess behov samt att utifrån detta utforma verksamheten på ett sådant sätt att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Området lärmiljöer upplevs som angeläget och har varit ett gemensamt prioriterat utvecklingsområde inom verksamhet förskola under en längre period.

Samtliga förskolor har pågående utvecklingsprocesser inom området lärmiljöer. Delar rektorerna lyfter fram inom området lärmiljöer är att förskolorna arbetar utifrån tillgänglighetsmodellen som innefattar social, fysisk och pedagogisk miljö. Förskolorna har kommit olika långt i sina processer kring modellen som helhet. Förskolorna beskriver dess olika delar inom fälten pedagogisk, social och fysisk lärmiljö. Det kan exempelvis handla om den fysiska miljöns utformning där man lyfter att förskolan utformar miljöer som ska vara tydliga, inspirerande, varierande och som främjar samspel mellan barnen. Även aspekten av att utveckla och forma lärmiljöer som främjar och möjliggör barns utveckling och lärande inom områden som exempelvis språkutveckling, estetiska uttryck och matematik. Inom den sociala lärmiljön framkommer det att förskolorna organiserar barnen i mindre grupper med syfte att skapa goda möjligheter utveckling och lärande. Detta ser man främjar leken, sociala färdigheter, språklig utveckling där barnen får större möjlighet att kunna uttrycka sig. Man ser även att det stärker relationerna och tryggheten i gruppen. Inom den pedagogiska lärmiljön beskriver rektorer om arbetslaget och pedagoger didaktiska val. Det som gynnar omsorg, undervisning och lärande beskrivs vara pedagogers kompetens och vetenskapliga förhållningssätt. Förståelse och kunskap i lärandeteorier och pedagogiska ställningstaganden anges som särskilt viktiga för en hög kvalitet.

Rektorer lyfter strategier och arbetssätt som beskrivs ge barn möjlighet att vara delaktiga och aktiva i sitt eget lärande gällande lärmiljöer, t ex genom att utforma lärmiljöer som utgå från barnens intressen och behov, där alla ska känna sig

inkluderade oavsett kön. Det finns exempel på processer där barnen ses som medaktörer genom hela processen från behov, planering fram till genomförande och gestaltning av den fysiska miljön.

Kompetenshöjande insatser

Kompetensutveckling inom området lärmiljöer har bland annat möjliggjorts och genomförts utifrån gemensamma inköp av litteratur och digitala föreläsningar inom området samt med stöd av Resurscentrum, förskolans IT-utvecklare samt det Pedagogiska nätverket. Det finns förskolor som genomfört Skolverkets modul Tillgänglig förskola med syfte att få ökad förståelse för betydelsen av förskolans miljö i en undervisning som främjar varje barns utveckling och lärande. Rektor lyfter att de kompetensutvecklingsinsatser som genomförts ökar pedagogernas kompetens och sätter spår i förskolans lärmiljöer.

Digitala lärverktyg

Digitala verktyg ingår som naturliga delar i den pedagogiska lärmiljön. Det pågår en levande dialog inom förskolans IT-nätverk med syfte att kontinuerligt utveckla pedagogernas kompetens om hur och när digitala verktyg tillför undervisningen aspekter som ökar barns möjligheter att nå så långt som möjligt i sitt lärande, sin kunskap och utveckling. Vid behov lyfter rektor att man tar stöd av förskolans IT utvecklare för kompetensutveckling med fokus på teori och praktik inom området. Detta är något som uppskattas bland rektorerna och som man ser ger goda effekter i det pedagogiska arbetet.

Exempel från rektorer:

”Vi arbetar kontinuerligt med lärmiljöerna på förskolan just nu och vi utgår från SPSM:s tillgänglighetsmodell där vi tänker in både den fysiska, pedagogiska och sociala tillgängligheten. I den sociala miljön arbetar vi med att alla barn ska känna att de har ett sammanhang och en tillhörighet. För att på bästa sätt nå detta krävs att vi ger barnen inflytande och delaktighet i hur vi utformar lärmiljön och att de aktiviteter vi erbjuder utgår från barnens intressen och erfarenheter”

Analys

Att utveckla lärmiljöer ur ett likvärdighetsperspektiv är ett stort uppdrag. Samtliga förskolor har aktiviteter inom området lärmiljöer. Den samlade analysen är att detta utvecklingsområde behöver fortsätta prioriteras då det finns kompetensutvecklingsbehov i att bredda basen inom det specialpedagogiska fältet. Det handlar om tillgänglighetsmodellens möjlighet till en gemensam syn och förståelse om

samspelet mellan människan och miljön. Resultat för flickor och pojkar problematiseras i liten utsträckning i det systematiska kvalitetsarbetet. Förskolan behöver hitta strategier för att få fatt i eventuella mönster gällande könsskillnader mellan flickor och pojkar i utbildningen.

4.1.3 Varje barn får en utbildning som uppmuntrar till lek och rörelse samt ger den ledning och stimulans det behöver för att kunna nå så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling

Nationellt delmål 3

Leken och rörelsen är en stor del av förskolans utbildning och ses som viktiga delar i ett lustfyllt lärande. Förskolorna lyfter att man organiserar för lek och rörelse både inne som ute, med såväl analog som digitala lärverktyg med syfte för att stötta och stimulera barnens lust att lära. Flertalet förskolor lyfter att leken har varit ett prioriterat område.

Resultatet visar att förskolorna skapar tydliga och inspirerande och varierande miljöer som utformas för att möjliggöra bland annat lek och samspel. Förskolorna organiserar för lek på olika sätt där barnen får möjlighet att visas i olika sammanhang och konstellationer med en närvarande pedagog. Man lyfter fram betydelsen av pedagogernas närvaro och roll, för att kunna stötta barnen i leken. Lekresponsiv undervisning lyfts som fokuserar på att pedagogen engagera sig i barnets lek, ge respons och använda leken som en resurs för lärande.

Effekten av att organisera barnen i mindre barngrupper handlar om att det främjar leken, ger barnen mer tid och ro att leka, ökade sociala färdigheter, språklig utveckling där barnen får större möjlighet att kunna uttrycka sig. Man ser även att det stärker gruppen och tryggheten.

Utemiljön ses som en viktig faktor för att främja barns lek och rörelse, både i fria och styrda aktiviteter. Barnen på förskolan visas i hög grad utomhus dagligen, där erbjuds barnen en varierande miljö som stimulerar barnens motoriska utveckling och rörelseglädje. Förutom att vistas på förskolans gård görs promenader och utflykter i förskolornas närområden. Förskolorna erbjuder även aktiviteter inomhus som främjar rörelse, med både analoga som digitala lärverktyg. Resultatet visar att det finns förskolor som lyfter könsskillnader som handlar om vissa skillnader i lekmönster utifrån kön och miljö.

Kompetenshöjande insatser

Leken är nära sammankopplad till förskolans gemensamma utvecklingsområde lärmiljöer där gemensamma kompetensutvecklingsinsatser inom lärmiljöer haft beröringspunkter även vid leken. Samtliga förskolor har fått litteratur som belyser området. Rektorer lyfter att det genomförts gemensam litteraturläsning som med reflektion och dialog lett till kollegialt och kollektivt lärande. I områdesgrupperna inom det Pedagogiska nätverket har lek-klimat varit ett gemensamt fokusområde där grupperna fört didaktiska och pedagogiska dialoger.

Exempel från rektor:

"Barns lekande är en framgångsfaktor för utveckling och lärande, barns sätt att förstå och kunna tolka sin omvärld"

"Digitala verktyg har visat sig vara ett bra verktyg i att stimulera barnens motoriska utveckling. Barnen har deltagit i rörelseaktiviteter tillsammans genom projicering vilket har fångat barnens intresse och lockat till rörelse"

Analys

Lek och rörelse har en central plats i förskolan, det finns många goda exempel på hur förskolorna organiserar för främjar lek och rörelse i Luleås förskolor. Som en del av vårt prioriterade utvecklingsområde inom lärmiljöer finns det fortsatt behov av att fördjupa kompetensen kring organisation, material och arbetssätt som gynnar barn lek och rörelse.

4.1.4 Varje barn som är i behov av stöd får det stöd den behöver

Nationellt delmål 4

Alla barn har rätt till stöd i sin utveckling, och de barn som behöver mer stöd och stimulans än andra ska få det stödet utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar. Inom förskolans prioriterade utvecklingsområde Lärmiljöer pågår utvecklingsarbete som förväntas ge goda effekter för alla barn i förskolan där barn med särskilda behov ingår.

Tidiga insatser

Förskolorna använder sig av modulen stödinsatser i Unikum, en modul för att på ett systematiskt sätt identifiera och utveckla utbildningen utifrån barns behov på grupp och individnivå. Till modulen har förskolan utarbetat ett stödmaterial med syftet att stötta förskolornas hälsofrämjande och förebyggande arbete med tidiga insatser.

Stödmaterialet bygger på vetenskaplig grund och betonar samsyn på uppdraget, för att öka likvärdigheten och kvaliteten inom Luleå kommuns förskolor.

Samtliga förskolor beskriver att arbetet med stödinsatser är igång och har kommit olika långt i processen. Arbetssättet har medfört likvärdiga förutsättningar för förskolorna att identifiera, synliggöra och utveckla arbetet med barns behov på både grupp- och individnivå. Effekter som synliggörs är att förskolorna tydligare uppmärksammar både organisation, gruppen och enskilda barn samt utvecklar det lokala barnhälsoarbetet på förskolan. Genom att bredda basen för pedagogerna inom det specialpedagogiska fältet visar det sig att detta har bidragit till ökad tillgänglig lärmiljö för gruppen och därmed minskade anpassningar för individen.

Barnhälsa på olika nivåer – Tidiga upptäckter, stöd och insatser på olika nivåer som gör skillnad

Förskolan har utformat en modell för att stärka förskolornas främjande och förbyggande barnhälsoarbete på olika nivåer, för tidiga upptäckter, stöd och insatser som gör skillnad för barngruppen och individen. Modellen består av följande delar:

Barnhälsomöte - Samtliga förskolor organiserar för barnhälsomöten minst 1–2 ggr/termin. Mötena sker genom dialog och kollegialt lärande med utgångspunkt i läroplan, nationella kvalitetssystemet samt förskolans gemensamma utvecklingsområden. Med syfte att uppmärksamma barngruppernas behov och enskilda barns stödbehov, problematisk barns närvaro, upprätta och följa upp handlingsplaner, beslut om kompetens- och stödinsatser, beslut om ansökan om tilläggsbelopp. Detta är ett forum för att samordna arbetet med tidiga insatser genom att utarbeta och utveckla förskolans gemensamma rutiner och organisation för detta, inventera kompetens och att se till att den samlade kompetensen på förskolan stärks utefter aktuella behov. Resultatet visar att det finns ett behov av forum för dialog kring barnhälsa, där det möjliggör att dela erfarenheter och ta del av varandras kompetens. Effekterna som beskrivs är ökad förståelse för varandras barngrupper i huset, möjliggöra samsyn i förhållningssätt i mötet med individen,

Barnhälsoteam - Med syfte att stärka rektors ledning av det lokala barnhälsoarbetet genomförs strategiska samtal tillsammans med utvecklingsledare för förskolan samt Resurscentrums kompetenser inom specialpedagogik och metodutveckling. Här synliggörs rektors mönsterbilder och behov som framkommit förskolornas barnhälsoarbete samt möjligt behov av stöd eller kompetensutveckling. Resultatet av dialogerna visar att det finns ett fortsatt behov av att bredda den specialpedagogiska basen hos pedagogerna. Ett annat resultat pekar på behov av tillgång till psykolog då beteendeproblematik hos barn tenderar att öka att omfatta allt fler barn.

Samverkan med Socialförvaltningen och Regionen – Syftet är att på övergripande nivå föreslå främjande och förebyggande strukturer och insatser som kan stödja barn 0-6 år, deras vårdnadshavare samt personal i berörda verksamheter. Utsedd arbetsgrupp med representanter från samtliga verksamheter möts i dialog. För att möjliggöra detta pågår just nu en förstudie med syfte att få en fördjupad bild över vilka behov av samverkan som finns samt ge konkreta förslag på hur detta skulle kunna se ut i framtiden. Som en del av detta genomförs under höstterminen 2024 en enkät till vårdnadshavare för att undersöka vilka behov målgruppen har rörande stöd i föräldraskapet. Detta i syfte att kunna erbjuda tillräckligt med stöd till blivande föräldrar och föräldrar till barn i förskoleåldern.

Kompetenshöjande insatser

Förskolan begär vid behov stöd från Resurscentrum i form av kompetensutvecklingsinsatser eller handledning av specialpedagoger. Resultatet visar att stödet bidrar till att stärka pedagogernas specialpedagogiska kompetens gällande arbetssätt och metoder för att kunna möta både barngruppen och individens behov. Resultatet visar även att det finns ett stort behov av specialpedagogisk kompetens på våra förskolor, deras stöd uppskattas av såväl pedagoger som rektorer. Det finns skillnader mellan pojkar och flickor när det gäller det stöd som söks för barn med särskilda behov. Stödinsatser söks i högre grad för pojkar från Resurscentrum och för tilläggsbelopp.

Förskolorna har fått tillgång till litteratur inom området. Samtliga förskolor har bland annat tagit del av en digital föreläsning av Margareta Öhman med fokus på barns psykiska hälsa. Resultatet visar att insatsen har bidragit ökad förståelse kring hur man kan arbeta främjande för att stötta barns psykiska hälsa och välbefinnande.

Exempel från rektorer:

”Förskolans arbete med Stödinsatser bidrar till en likvärdighet i arbetet. Det har bidragit till ökad medvetenhet hos pedagogerna hur man kan skapa förutsättningar för att bredda basen gällande tillgänglig lärmiljö och att generella lösningar ger färre barn i behov av anpassningar eller särskilt stöd”

”Kartläggningen ”Att tänka på när du möter gruppen” är ett bra hjälpmedel för att pedagogerna aktivt ska reflektera över sina arbetsmetoder och hur dessa påverkar barnens möjlighet till lärande. Materialet hjälper pedagogerna att identifiera både gruppens och individens behov. Detta möjliggör stödinsatser som är både främjande och förebyggande för hela barngruppen”

Analys

De stödjande strukturer som byggts upp stöttar förskolornas barnhälsoarbete och tidiga insatser. Den samlade analysen inom området pekar på att förskolans arbete med tidiga insatser har gett goda resultat gällande tidiga insatser och möta barngruppen och individen behov mer strukturerat och systematiskt. Förskolan är fortfarande i en implementeringsperiod gällande stödinsatser och barnhälsoarbete och kommer fortsätta processen.

Som en del av vårt prioriterade utvecklingsområde inom lärmiljöer ser förskolan ett fortsatt behov av att bredda basen inom det specialpedagogiska fältet samt behov att Resurscentrums stödfunktioner till förskolan utökas avseende fler specialpedagoger. Detta då behoven är större än de tre tillgängliga tjänsterna räcker till. Förskolan ser också ett behov av psykologkompetens då barn med beteendeproblematik ökar.

Trots förskolans stödjande strukturer för tidiga insatser för att kunna möta gruppens och individens behov finns det barn i verksamheten som är i behov av extraordinärt stöd. Detta uttrycker rektorer kan vara en ekonomisk utmaning, då förskolan har barn med särskilt och extraordinära behov av stöd och de ekonomiska resurserna inte täcker den faktiska kostnaden för eventuella resurser kan ekonomin påverkas negativt.

4.1.5 Varje barn stimuleras i sin språkutveckling i svenska och ges goda möjligheter att utveckla sin förmåga att kommunicera

Nationellt delmål 5

Språkutvecklande arbetssätt har varit ett prioriterad område i förskolan under en längre tid. Förskolan har under flera år arbetat med att fördjupa medarbetarnas kunskaper om barns språkutveckling inom områden som högläsning, TAKK, flerspråkighet och nationella minoriteter.

Högläsning

Rektorer lyfter att högläsning sker dagligen på förskolan, där den kan ske både spontant och planerat. Förskolan använder sig av både digital och analog litteratur, valet av form beror på vilket syfte man har med högläsningen, exempelvis möjliggör digital högläsning att barnen kan få höra berättelsen på olika språk. Böcker finns tillgängliga i lärmiljön för barnen på förskolan, tillgängligheten ser man bidrar till ökad spontan högläsning samt att boken blir en del av barnens utforskande och lek. Genom att organisera högläsningssituationer i mindre grupper möjliggör detta fördjupade boksamtal och ökar delaktigheten och möjligheten för varje barn att uttrycka sig.

Resurscentrums specialpedagoger har utarbetat ett digitalt kompetensutvecklingsmaterial med fokus på högläsningens betydelse, som finns tillgänglig för samtliga förskolor att ta del av. Med syfte att öka rektorernas kompetens i att leda det läsfrämjande arbetet på förskolan fick samtliga rektorer inom för- och grundskolan ta del av en föreläsning av Maria Heimer med fokus på att leda läsfrämjande.

Samverkansprojekt – Bokstart

Ett samverkansprojekt har pågått mellan Bäckhagens förskola, Gammelstads bibliotek och Gammelstads barnhälsovård, samverkan mellan de aktörer som möter de yngsta barnen. Det handlar om att stimulera språkutveckling hos barn och riktar sig framför allt mot vårdnadshavare. För förskolans del har man skapat kapprumsbibliotek på förskolan som biblioteket ansvarar för, där biblioteket har varit på förskolan och mött såväl barn som vårdnadshavare. Förskolan har även fått ta del av kompetensutveckling för att stärka deras kompetens inom boken och högläsningens betydelse. Bäckhagens förskola ser endast fördelar med samverkansprojektet. Förskolan ser effekter av insatserna då intresset för boken har ökat både hos barnen och vårdnadshavare. Dessa har varit testpiloter i vad som förhoppningsvis ska kunna sprida sig till fler förskolor i Luleå. Då man ser goda resultat av pilotomgången har samverkansaktörerna nu skickat in en större projektansökan som omfattar flertalet av Luleå kommuns förskolor.

Statsbidrag - Litteratur

Förskolan har fått ta del av ett statsbidrag för inköp av barnlitteratur på 0,6 mkr. Som en del av statsbidraget har förskolan beslutat om ett lägg med egna medel på 1,2 mkr. Detta möjliggör för varje avdelning att köpa in ny barnlitteratur för 8500kr, vilket motsvarar ca 50 böcker/avdelning. För att omhänderta och visualisera den mängden böcker på ett likvärdigt sätt har rektorsteamet beslutat att det på varje förskola ska utformas ett mindre bibliotek. Vilket möjliggör för att samtliga barn erbjuds ett brett och varierat utbud av litteratur.

TAKK – tecken som alternativ kommunikation

Resurscentrums specialpedagoger har tidigare tagit fram TAKK-väskor som innehåller både material, handledning och filmer, dessa finns på samtliga avdelningar i kommunen. Väskorna har bidragit ökad kompetens och att fler förskolor har börjat arbeta med TAKK, vilket stöttar både individen och gruppens språkliga utveckling.

Flerspråkighet

Förskolan välkomnar idag ett varierande antal barn som talar ett annat modersmål än svenska. Detta innebär att barn redan i den åldern har olika villkor för lärande och behöver stöd i att utveckla alla sina språk och känna trygghet i sin flerkulturella identitet. Ett gemensamt och medvetet interkulturellt förhållningssätt skapar trygghet och leder till inkludering och likvärdighet i en verksamhet där varje individ oavsett bakgrund och behov får en trygg plats att trivas och utvecklas i.

Då barn börjar på förskolan genomför förskolan en språkinventering, med syfte att få kunskap om barnets språkliga och kulturella erfarenheter. Underlaget används för planering av förskolans språk-, kultur- och identitetsutvecklande arbete utifrån alla språk, alla barn, alla dagar. Svenskan såväl som modersmålet uppmärksammas så förskolan kan anpassa vardagens aktiviteter, arbetssätt, miljö och material efter barnens behov.

För att stötta förskolornas arbete med flerspråkighet har språkstödjare från Resurscentrum, modersmåls lärare som parvis besökt alla förskolor under läsåret. Detta har varit uppskattat av både pedagoger och barn på förskolan och bidragit till att barnen fått möjlighet till ökade språkliga erfarenheter.

Resurscentrums metodutvecklare har tagit fram språkväskor med pedagogiskt material på både svenska och ett annat språk som finns tillgängliga för alla förskolor att låna. Syftet med väskorna är att ge inspiration, kunskap och vägledning i det långsiktiga arbetet med flerspråkighet. Materialet bidrar till att skapa flerspråkiga förväntningar, synliggöra olika språk samt lyfta ett förhållningssätt som är språk- och identitetsstärkande och som skapar förståelse i den mångfalden vi lever i.

Nationella minoriteter

Luleå kommuns vision för arbetet med och för nationella minoriteter i förskola och skola:

"Luleå kommun är en nationell förebild för nationella minoriteter. Alla barn och unga inom nationella minoriteter kan, vill och vågar utveckla språk och kulturell tillhörighet i alla verksamheter. Språk och kultur ses som en tillgång för individen och för samhället."

Visionen betyder att vi arbetar mot långsiktiga mål för revitalisering och för att ge alla barn och elever möjlighet att med glädje och stolthet utveckla språk, kultur och identitet som nationella minoriteter. Visionen betyder även att kunskap om nationella minoriteter ska genomsyra alla våra verksamheter.

Detta område har varit ett prioriterat utvecklingsarbete under en längre tid inom Luleå kommuns förskolor. Resurscentrums metodutvecklare för Nationella minoriteter stödjer förskolornas arbete genom kompetensutveckling, inspiration och material. Insatserna har bidragit till att fler förskolor uppmärksammar de nationella minoriteterna i utbildningen. Rektorer lyfter att minoriteters högtidsdagar/nationaldagar är tillfällen uppmärksammas. Det finns även förskolor som samverkar med köket dessa dagar och där det bjuds på mat från den aktuella minoriteten.

Pedagogiska caféer

Huvudinnehållet för Pedagogiska caféer under höstterminen 2023 fokuserade på TAKK (Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation), för att uppmärksamma satsningen på TAKK-väskor som tidigare delats ut till kommunens förskolor. Med detta visa på användningsområden kring dessa på ett meningsskapande och lekfullt sätt i praktiken. Under vårterminen 2024 fortlöpte kompetensutvecklingsinsatsen rörande TAKK via de pedagogiska caféerna som ett komplement till huvudinnehållet att utforska och lära via fakta, språkande och fantasi om de nationella minoriteterna. Under caféerna har deltagarna getts möjlighet arbetat konkret och kreativt gällande TAKK och de nationella minoritetsspråken, vilket har bidragit till ökad spridning, användning och medvetenhet bland deltagande pedagoger gällande dessa kunskapsområden för att omsätta detta i utbildningen tillsammans med barnen i förskolan.

Exempel från rektorer

"Förskolan har arbetat fram en gemensam tolkning av vad vi menar med språkutvecklande arbetssätt. Att planera in språkutvecklande arbetssätt i tex rutinsituationer som måltider, påklädning och toalettbesök ökar möjligheten att benämna och använda ett rikt nyanserat och varierande språk. Tex genom att uppmuntra barnen att kommunicera, uttrycka tankar och känslor och sätta ord på dessa. Tecken som stöd har möjliggjort ytterligare ett stöd i barnens möjlighet till kommunikation"

"Språkutveckling finns med i allt vi gör på förskolan. I möten och reflektioner samtalar vi med barnen och lyfter deras tankar och idéer. I utforskandet är dialogen kring barnens upplevelser ständigt närvarande och viktig"

Analys

Det finns många goda och varierande exempel på aktiviteter som stödjer och utvecklar barnens språkutveckling. Kompetensutvecklingsinsatserna upplevs som givande och ger stöd i vetenskaplig grund för utvecklingsarbetet samt bidrar till utveckling av förskolornas språkutvecklande arbete. Analysen visar att det finns behov av att fortsätta fördjupa och förankra förskolans språkutvecklande arbete.

4.1.6 Styrning och ledning

Det gemensamt formulerade ställningstagandet - Förskolan i Luleå för en hållbar värld där medskapande, kreativitet och lustfyllt lärande ger växkraft, syftar till att stödja likvärdig utbildning i Luleås förskolor. De prioriterade utvecklingsområdena ger förskolan i Luleå strategisk riktning för att arbeta för ställningstagandet. Samtliga förskolor har planerat och genomfört kompetenshöjande insatser utifrån prioriterade områden och förskolans behov. Förskolans rektorer säkrar att genomförda kompetenshöjande insatser tillvaratas. Tillgänglig kompetensutveckling är i större utsträckning digital och processinriktad. Det kan handla om filmer/föreläsningar i kombination med processmaterial som pedagogerna arbetar med i sina arbetslag/enheten. För att rektor ska ha möjlighet att organisera och planera för kompetenshöjande insatser behöver materialet vara tillgängligt under en längre period.

Systematiskt kvalitetsarbete

Processer och organisation för att stödja förskolans systematiska kvalitetsarbete sker i allt högre grad, genom hela styrkedjan. De stödjande och likvärdiga strukturer som byggts upp för att stötta det systematiska kvalitetsarbetet används i stor sträckning av både pedagoger och rektorer vid förskolorna. Rektorsträffar utvecklas för att stödja SKA-arbetet kontinuerligt. Rektorer använder delar av utvecklingsdagar samt arbetsplatsträffar för att skapa utrymme och tid för det att planera, följa upp, utvärdera och analysera förskolans kvalitets- och utvecklingsarbetet. Rektorerna planerar och dokumenterar förskolans systematiska kvalitetsarbete via beslutsstödet Hypergene genom uppföljningar, delår, helår och kvalitetsrapport. Underlag som används för att analysera förskolans kvalitet består bland annat av dokumentationer, reflektioner, kvalitetsdialoger, utvecklingssamtal och vårdnadshavarenkät. Detta är första läsåret med Hypergene som dokumentations- och beslutsstöd.

Varje pedagog ansvarar för det vardagliga arbetet att dokumentera processerna som sker i barngruppen, dokumentationerna används sedan för reflektion i såväl

barngruppen som i arbetslaget. Detta ligger som grund för förskolans fortsatta planering. Förskolläraren har ett särskilt ansvar för att ansvara för planering, genomförande och utveckling av undervisning tillsammans i arbetslaget. Arbetets samtliga delar genomförs och synliggörs i högre grad genom lärplattformen UNIKUM.

Rektorsteamets betydelse

Att ha välstrukturerade och innehållsrika teamträffar för rektorer har varit ett utvecklingsarbete över tid. Alla förskolans rektorer är organiserade i ett stort team där samtliga rektorer deltar, samt i ett litet team utifrån skolområde. Formerna för gemensamma möten har utvecklats positivt där form och innehåll har större fokus på dialog. Rektorer uttrycker att både det stora och lilla teamet bidrar till utbyten av erfarenheter och kunskaper samt stöd till varandra inom rektorsrollen. Organisationen och dess struktur inom lilla teamen har även bidragit till ökad samverkan mellan förskolorna inom skolområdet.

Kvalitetsdialoger

Kvalitetsdialoger genomförs i form av dialogsamtal i mindre konstellationer inom rektorsteamet, gemensamt i stora teamet och ibland i fokusgrupp med olika fokus.

Resultatet är att dialogerna är uppskattade och ger möjlighet till lärande mellan rektorer samtidigt som verksamhetsledningen får ta del av det pågående kvalitetsarbetet i förskolorna. Kvalitetsdialoger i rektorsteamet visar även på ökad likvärdighet mellan förskolor, men även att det finns behov av att pågående processer behöver fortgå för få möjlighet att förankra på djupet.

Nationella kvalitetssystemet

Under läsåret har förskolan arbetat för att öka rektorernas kompetens inom det nationella kvalitetssystemet. Förskolans systematiska kvalitetsarbete på verksamhets- och rektornivå utgår från det nationella kvalitetssystemets delmål för förskolan.

Förskolan kompletterar redan pågående processer med det nationella kvalitetssystemets olika delar för att stötta det systematiska kvalitetsarbetet.

Vetenskaplig grund

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, en del av förskolans systematiska arbete med att planera, följa upp och analyserar utbildningen.

Rektorerna uttrycker att de arbetar utifrån vetenskaplig grund genom att ta del av och utgå från aktuell forskning inom förskolans prioriterade utvecklingsområden i det systematiska kvalitetsarbetet.

Genom process och handledarutbildningen där totalt 60 förskollärare deltog fick deltagarna fördjupande kunskaper i den vetenskapliga grunden för förskolas uppdrag. Fokus har legat på olika lärandeteorier, analys och kritisk granskning av undervisning och utbildning för vidareutveckling av verksamheten med koppling till teorier och vetenskaplig grund. Rektorerne har även deltagit i kursmoment med detta innehåll. Rektorerne har fortsatt fördjupa sina kunskaper inom det vetenskapliga fältet med fokus på analysens betydelse i det systematiska kvalitetsarbetet.

Enskilda förskolor har deltagit i forskningsprojekt tillsammans med universitet i Luleå och Åbo. Förskolorna lyfter betydelsen av ett vetenskapligt bollplank, där pedagogerna och rektor utmanas och granskas utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt i direkt anslutning till den utbildning man bedriver. Detta ser man har bidragit till ökad kompetens hos rektor och pedagog samt ökad kvalitet i förskolan.

Resultatet visar att kompetensen varierar men att genomförda insatser har bidragit till att rektorers och pedagogernas kompetens och medvetenhet har ökat. Men det finns behov av utveckling inom området. koppla ihop teori och praktik samt öka kompetensen kring hur den vetenskapliga grunden och beprövade erfarenheten kan förankras, stötta och genomsyra utvecklingsarbetets alla delar.

Tillitsbaserad styrning och ledning

Förskolans rektorsteam påbörjade denna process under 2022. Utifrån Luleå kommuns nio vägledande principer för tillitbaserad ledning och styrning har rektorsteamet processat fram tre principer som ska vara särskilt vägledande inom förskolan. Dessa principer har sedan varit förskolans gemensamma riktning.

Förskolans prioriterade principer:

- Långsiktiga hållbara lösningar
- Livslångt lärande
- Se helheten

Samtliga i rektorsteamet deltog vid Charlotta Lundgrens föreläsning vid Ledardagen hösten 2024. Som en del av denna process har teamet valt att fortsätta fördjupa förskolans arbete med tillitsbaserade styrning och ledning genom gemensam kompetensutveckling utifrån Charlotta Lundgrens bok Tillitsbaserat ledarskap.

Testa nya arbetssätt

Testa nya arbetssätt inom förskolan har pågått under läsåret 23/24 med bakgrunden att förutsättningarna förändras och de lösningsmodeller som förskolan kunde tillämpa för 10–20 år sedan kanske inte fungerar på samma sätt idag. Bland annat till följd av den

stora kompetensförsörjningsutmaningen. Luleås förskolor ska vara i framkant vad gäller modet att pröva nya arbetsätt som ger barnen en bra utbildning och personalen en god arbetsmiljö och ökad kompetens, Utgångspunkten att "mycket är möjligt". Idén formades av förskolans pedagoger, rektor och lokal facklig samverkansgrupp.

Totalt har 13 förskolor deltagit, med fokus på bland annat utveckla organisation, arbetsätt och samverkan i och mellan förskolor. Rektorer lyfter att projektet i stor uträkning har fått förväntade effekter, några av de effekter som rektorer lyfter är ökat samarbete, delarkultur i och mellan förskolor samt ökad arbetsglädje.

Exempel från rektor:

"Vi ser en stor vinning i att fördjupa oss i målområden över tid, minst två år för att skapa förankring och fördjupning. Att UNIKUM som verktyg för dokumenterande bidrar till reflektion och utveckling av verksamheten är påtagligt, något vi hela tiden behöver utveckla och tänka vidare kring. (Nya mallar/analyser etc.)"

Analys

Förskolan kvalitet och likvärdighet stärks genom förskolans gemensamma riktning, där förskolan prioriterar och följer upp gemensamma utvecklingsområden, erbjuder kompetenssatsningar med koppling till dessa samt kvalificerad utbildning och kompetensutveckling. Genomförda insatser får genomslag i utbildningen. Det ser dock behov av att fortsätta prioritera och utveckla pågående processer inom området, med syfte att fördjupa kunskap kring ledning och styrning av det systematiska utvecklingsarbetet för ökad kvalitet med fokus på en likvärdig utbildning.

Gemensamma stödjande strukturer, t ex gemensamt sätt att planera och följa upp kvalitetsarbetet men också genom olika nätverk bedöms ha betydelse, då det skapar goda förutsättningar och bidrar till ökad kvalitet och likvärdighet. Förskolan har fortsatt behov av att fördjupa metoder och arbetsätt för förskolans utbildning och undervisning, med tydlig förankring i vetenskap och beprövad erfarenhet.

4.2 Övergångar inom och mellan skolformer samt samverkan

Det finns sedan tidigare förskolor och grundskolor som har en god samverkan under hela året, där bland annat barn och elever möts under året utifrån gemensamma aktiviteter. Det har pågått ett utvecklingsarbete för att öka likvärdigheten i övergångar mellan förskolor och grundskolor. Syftet var att identifiera en minsta gemensam nivå i ett årshjul för övergångar som gäller samtliga förskolor och skolor. Två rektorer från förskolan samt två rektorer från grundskolan har gemensamt arbetat för detta i en process som sedan förankrats i både förskola och grundskola. Årshjulet har bidragit till

en ökad samsyn gällande övergångar och skapat en tydligare struktur för vilka processer som förväntas genomföras, vilka som ansvarar och förväntas delta. En utmaning som rektorer uttrycker i arbetet med övergångar är då barnen från förskolan går till olika grundskolor.

Förskolans rektorer har fått ta del av hur grundskolan arbetar med kartläggning i förskoleklass och åk 1 och 3. Detta bidrog till att rektoreorna blivit medvetna om hur denna process ser ut och hur detta underlag kan bidra till förskolans utveckling. Övergångar mellan skolformer är en del av förskolans barnhälsoarbete, med fokus på organisation och barnets bästa.

4.3 Internationalisering

I den långsiktiga internationaliseringsstrategin för Barn- och utbildningsnämnden pågår aktiviteter inom Erasmusackrediteringen som är beviljad för skolformerna förskola och grundskola. Syftet är att underlätta kontinuerligt deltagande i internationella utbyten genom EU:s Erasmus+-program.

I förskolans internationaliseringsstrategi framgår det att europeiskt samarbete och utbyte ska ske med syfte att inhämta kunskap, kompetens och erfarenheter för ökad kvalitet i Luleå kommuns förskolor. Som en del av strategin framgår det att samtliga förskolor har en egen internationaliseringsplan som uppdateras varje år och inför varje ny budgetansökan. I planerna framgår det vad förskolan vill uppnå, vilka mobiliteter man önskar delta på samt vilket resultat som förväntar genom internationella utbyten. Alla aktiviteter utgår från förskolans internationaliseringsstrategi, prioriterade utvecklingsområden samt personliga lärandemål som varje deltagare formulerar innan genomförande av mobilitet.

Flertalet förskolor har under första budgetåret haft möjlighet att delta på kurser och jobbskuggningar. Under läsåret 23/24 har 50st inom förskolan (pedagoger, rektorer, specialpedagog, utvecklare) fått möjlighet till internationella utbyten genom jobbskuggning och kurser i bland annat Finland, Italien och Slovenien. Efter genomförd jobbskuggning/kurs sprider deltagarna sina erfarenheter genom att skapa en kort film som sprids till kommunens samtliga förskolor, men även genom presentation/workshop. Vid flertalet förskolor där jobbskuggningar genomförts har utbyten mellan länderna fortsatt, bland annat genom att andra länder blivit nyfikna på oss och väljer att komma på besök i Luleås förskolor. Utöver detta har utbyten fortsatt genom att småskaliga projektansökningar skickats in, där vi väntar svar. Två rektorer har varit i Italien, inbjudna som experter på den svenska förskolan.

Deltagarna har i hög grad varit nöjda med sina internationella utbyten. Flertalet beskriver att man har fått med sig sina nya erfarenheter, kunskaper och inspiration kring metoder och arbetsätt som man spridit vidare till sina kollegor. Rektorer lyfter att de kan se att mobiliteterna har bidragit till utveckling av förskolans utbildning och undervisning.

En framgångsfaktor med förskolans internationaliseringsstrategi är att vi valt att inkludera samtliga förskolor med syfte att internationalisering ska nå ut till samtliga medarbetare och barn, med målet att bidra till utveckling av Luleås förskolor.

Resultatet visar att förskolans samordnare har varit en förutsättning för att organisera och möjliggöra internationella utbyten och har haft stor betydelse för genomförandet av förskolornas internationaliseringsarbete.

Luleå kommuns förskolor sökte och fick 100% beviljad budget för fortsatta internationella utbyten år 24/25 på 1,2 mkr. Vilket innebär att fler medarbetare inom förskolan kommer att kunna få ta del av mobiliteter med start hösten 2024.

I den långsiktiga internationaliseringsstrategin för Barn- och utbildningsnämnden pågår aktiviteter inom Erasmusackrediteringen som är beviljad för skolformerna förskola och grundskola. Syftet är att underlätta kontinuerligt deltagande i internationella utbyten genom EU:s Erasmus+-program. Genom att den administrativa grunden finns har genomförandet underlättats för verksamheterna och bidrar till mer mångårig och strategisk planering för kompetenshöjande verksamhet genom internationella utbyten.

4.4 Samlad analys och fortsatta prioriteringar

Verksamheten förskola har under 23/24 särskilt prioriterat likvärdighet mellan förskolor gällande de valda strategierna lärmiljöer, språkutveckling och ledning & styrning. Den samlade analysen visar på goda resultat inom samtliga områden samt ökad likvärdighet mellan förskolor. Den visar även att det finns fortsatt behov av att fortsätta utvecklingsarbetet inom områdena lärmiljö, språkutveckling och ledning & styrning, där pågående processer behöver fortgå för att fördjupas och förankras.

Lärmiljöer

Att utveckla lärmiljöer ur ett likvärdighetsperspektiv är ett stort uppdrag. Samtliga förskolor har pågående processer inom området. Den samlade analysen visar att detta utvecklingsområde behöver fortsätta prioriteras då det finns kompetensutvecklingsbehov i att bredda basen inom det specialpedagogiska fältet. Det handlar om tillgänglighetsmodellens möjlighet till en gemensam syn och förståelse om

samspelet mellan människan och miljön. Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM.se) beskriver Tillgänglighetsmodellen: *När de tre hörnen i modellen – social, pedagogisk och fysisk miljö – samspekar utifrån barnets behov och förutsättningar kan utbildningen bli tillgänglig. Relationen mellan de olika delarna i samspelet förändras över tid. Samspelet påverkar hur långt individen kan nå i sin utveckling och sitt lärande. En tillgänglig utbildning, som den beskrivs genom tillgänglighetsmodellen, ger bättre förutsättningar för barn och elever att lyckas i sitt lärande och för ökad delaktighet.*

Förskolans pågående processer inom barnhälsa på olika nivåer kommer att fortsätta implementeras och utvecklas med fokus på tidiga insatser på individ-, grupp- och organisationsnivå. Kompetenta pedagoger som följer varje barns lärande såväl enskilt som i grupp och som utformar utbildningen utifrån uppdraget för att främja alla barns utveckling och lärande är oerhört viktiga. Nationella kvalitetssystemets framgångsfaktor för framgångsrik skolutveckling lyfter fram att kompensatoriska insatser kan bidra till framgångsrik skolutveckling när de uppväger skillnader i barns och elevers förutsättningar. I en verksamhet där de kompensatoriska insatserna fungerar väl har alla barn och elever likvärdiga möjligheter att utvecklas och lära, oavsett skillnader i deras förutsättningar (Skolverket, 2024).

Forskning visar att förskolor ofta saknar ett systematiskt och medvetet jämställdhetsarbete i förskolans utbildning och undervisning. Författarna lyfter betydelsen av pedagogernas förståelse jämställdhetsarbete i och hur kan inkluderas och genomsyra arbetet i förskolan (Tengner och Heikkilä, 2022). Luleås förskolors arbete med att få fatt i könsskillnader mellan pojkar och flickor och hur det påverkar utbildningen synliggörs inte i någon större utsträckning i förskolornas systematiska kvalitetsarbete. Det finns förskolor som reflekterar över vad de behöver uppmärksamma ytterligare för att kunna utmana nuvarande arbetssätt. Tydliga mönsterbilder är att det stöd som ges till barn i behov av stöd ges i högre grad till pojkar än flickor. Den samlade analysen visar att förskolan behöver utveckla strategier och arbetssätt för ett systematiskt jämställdhetsarbete. Tengner och Heikkilä (2022) lyfter fram betydelsen av ett normkritiskt förhållningssätt, där vi granskar vilka normer som finns och skapas i förskolan, är en förutsättning för jämställdhet och lika villkor i praktiken. Det finns en vilja och ambition att förhålla sig till detta, men forskning visar att det kan vara svårt att omvandla teori till förhållningssätt.

Psykolog i förskolan – från våren 2025 kommer förskolan förhoppningsvis ha tillgång till en psykolog som hoppas ska kunna vara ett stöd i förskolans barnhälsoarbete.

Forskningen riktar fokus på närvarons betydelse i förskolan. Det var bland annat årets tema på den årliga förskollärarenkäten genom SKR samt att Skolinspektionen

genomför just nu en kvalitetsgranskning inom området där Luleå kommun är en del av granskningen. Detta är något vi kommer fördjupa oss i under 24/25.

Den samlade analysen är att områden och processer inom området lärmiljöer behöver fortsätta fördjupas och förankras:

- Tillgängliga lärmiljöer - social, pedagogisk och fysisk
- Unikums stödmodul och stödmaterial
- Barnhälsa på olika nivåer – tidiga insatser
- Jämställdhet
- Internationalisering

Språkutveckling

Förskolans prioriterade utvecklingsområde Språkutveckling pågår på samtliga förskolor. Språket är en viktig del i barnens lärande och har en central roll i förskolans utbildning och undervisning. Det finns många goda och varierande exempel på aktiviteter och pågående processer som stödjer och utvecklar barnens språkutveckling. Kompetensutvecklingsinsatserna upplevs som givande och ger stöd i vetenskaplig grund för utvecklingsarbetet samt bidrar till utveckling av förskolornas språkutvecklande arbete.

Förskolan har genom åren upparbetat en god kompetens inom språk- och metodutveckling inom flerspråkighet. Det finns också stödmaterial framtaget inom området flerspråkighet och kultur. Det bedöms därför att stödet genom språk- och metodutvecklare kan fasas ut till förmån för andra kompetenser som behöver tillföras förskolan.

Den samlade analysen är att det fortfarande finns behov av att fortsätta fördjupa och förankra förskolans pågående processer språkutvecklande arbete, genom en kombination av kompetensutveckling och kollegialt lärande, där utbildningens innehåll och metoder synliggörs genom utvecklande dialoger. Docent inom svenska De Geer (2024) skriver *"En stark språklig medvetenhet, liksom en stark språklig kompetens, är en demokratisk rättighet som måste ges alla barn och elever för att de ska kunna använda språket som verktyg för att uttrycka och förstå sina behov, tankar och åsikter."*

Den samlade analysen är att det finns behov av att fortsätta fördjupa och förankra förskolans pågående processer inom språkutveckling:

- Högläsning, mindre bibliotek på varje förskola, samverkansprojekt Bokstart
- TAKK
- Nationella minoriteter
- Leda läsfrämjande

Ledning och styrning

Ledningen av det systematiska kvalitetsarbetet ska leda till förbättrad och fördjupad utveckling av arbetsätt, metoder, val av insats som bygger på vetenskaplig grund inom förskolor, för rektorer samt för förskolans verksamhetsledning.

Resultatet visar goda effekter av genomförda insatser och användandet av förskolans stödjande strukturer, detta har bidragit till ökad kvalitet och likvärdighet mellan förskolor. Det framkommer behov av att fortsätta prioritera och utveckla pågående processer inom området. Med syfte att fördjupa kunskap kring ledning och styrning av det systematiska utvecklingsarbetet för ökad kvalitet med fokus på en likvärdig utbildning.

Förskolans stödresurser som helhet uppskattas och ses som ett givande stöd i Luleå förskolors utveckling. Förskolan kommer fortsatt nyttja våra stödresursers kompetenser i olika former och forum med syfte att kompetensutveckla rektorer och pedagogers utifrån prioriterade områden och behov. Förskolan kommer fortsätta erbjuda digitala kompetensutvecklingsinsatser utifrån våra gemensamma prioriteringsområden. Nationella kvalitetssystemets framgångsfaktor för framgångsriks skolutveckling lyfter att "Professionell utveckling på alla nivåer i verksamheten kan ta sig uttryck i ett systematiskt och kontinuerligt arbete för att stärka organisationens kompetens. Arbetet utgår från identifierade behov och bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Den professionella utvecklingen bidrar till att bygga upp gemensamma kunskaper och till att utveckla gemensam förståelse och gemensamma förhållningssätt. Organisationskulturen präglas av gott samarbete och kollegialt lärande där erfarenhetsutbyte kan äga rum och där samtliga verksamheter och nivåer i organisationen inkluderas"

Analysen är att förskolan behöver fortsätta fördjupa metoder och arbetsätt för förskolans undervisning, med tydlig förankring i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Som en del av att öka och fördjupa pedagogernas inom det vetenskapliga fältet har LTU bjudit in samtliga deltagare från kursen inom process och handledning

till två återträffar under läsåret 24/25. Här ska deltagarna ges möjlighet att dela erfarenheter och ta del av den senaste inom forskningen inom förskolan.

Förskolan kommer fortsätta implementera det nationella kvalitetssystemet, med fokus på undervisningsnivån med syfte att stötta förskolans SKA för ökad kvalitet. Det finns även behov av att fortsätta processa systemet rektorsnivå, med syfte att stötta rektors implementering på förskolorna. Det nationella kvalitetssystemet bygger på vetenskaplig grund, genom att implementera och använda oss av systemet i förskolans systematiska kvalitetsarbete stärker detta förskolans koppling till vetenskaplig grund.

Områden och processer inom ledning och styrning som kommer fortsätta fördjupas och förankras:

- Tillitsbaserat ledarskap
- Processer inom SKA
- Vetenskapligt förhållningssätt
- Nationella kvalitetssystemet
- Kompetensförsörjning – Stärka inåt – Jobba utåt!

Ökad kunskap och kompetens hos pedagoger ger utvecklade möjligheter för barns att utvecklas och nå så långt som möjligt i sitt lärande. Kompetensutveckling i kombination med kollegialt lärande där förskolans innehåll synliggörs och diskuteras, har vetenskaplig förankring och prövas i undervisningen möjliggör för ökad kvalitet.

Med barnet i centrum fortsätter vi att utgå från förskolan som helhet, där vi vill att våra gemensamma prioriteringar och insatser ska nå ut och inkludera samtliga förskolor - med sikte på en likvärdig förskola.

5 Bilagor

5.1 Bilaga resultat förskola

5.1.1 Vårdnadshavarenkät förskola

Årligen genomförs en lokal enkät riktad till vårdnadshavare med barn i samtliga kommunala förskolor i Luleå. Enkäten består av tre frågor där svarande kan välja mellan fem svarsalternativ per fråga; Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls eller Vet ej. De kan också lämna kommentarer vid varje fråga. Svarsfrekvensen varierar mellan åren från 58 % till drygt 70 %.

Varje förskola får återkoppling genom en sammanställning av svaren och kommentarer per förskola, vilket utgör underlag för varje förskola att använda i sitt systematiska kvalitetsarbete. Från våren 2024 genomförs enkäten i samband med utvecklingssamtal, där vårdnadshavare får en länk/QR-kod i slutet av samtalet som de kan logga in på och på egen hand svara på enkätfrågorna.

Andel svar i procent %	Stämmer helt och hållet/ganska bra	Stämmer ganska dåligt/inte alls	Vet ej
Jag är nöjd med mitt barns förskola	97,9	1,8	0,3
Jag upplever att förskolan ger mitt barn det stöd som det behöver	97,5	1,3	1,2
Jag upplever att förskolan stimulerar mitt barns vilja och lust att lära	96,4	1,4	2,2

Svarsfrekvensen för årets vårdnadshavarenkät 61,1%, 2000 stycken svar av 3270 barn. Svarsfrekvensen på enkäten är högre än förra året som då låg på 58,3 %. Under åren 2018-2022 har den varit 56,2–74 %. i ett försök att öka svarsfrekvensen togs ett gemensamt beslut i rektorsteamet att enkäten erbjuds till vårdnadsahavare efter genomfört utvecklingssamtal. trots detta ser vi inte någon större ökning. Vi kommer fortsätta föra dialog kring hur vi kan fortsätta öka andelen svarande till kommande enkät.

Resultatet visar att de vårdnadshavare som har svarat är mycket nöjda med sin förskola, att deras barn får de stöd som behövs och att barnets vilja och lust att lära stimuleras. Vi ser en ökad nöjdhet inom samtliga områden. En möjlig orsak till detta kan vara att vårdnadshavare fått ta del av sitt barns utbildning innan de besvarat enkäten, då den erbjuds i anslutning till utvecklingssamtalet. Genom lärplattformen

Unikum kan vårdnadshavare följa sitt barns lärande och vilken utbildning och undervisning som bedrivs på förskolan.

5.1.2 Vårdnadshavarenkät förskola svar över tid

Andel vårdnadshavare % i samtliga kommunala förskolor	2020	2021	2022	2023	2024
Andel vårdnadshavare som upplever sig nöjd med deras barns förskola	96,7	95,8	96,2	96,4	97,9
Andel vårdnadshavare som upplever att deras barn får det stöd det behöver	95,5	92,5	94,3	94,8	97,5
Andel vårdnadshavare som upplever att förskolan stimulerar deras barns vilja och lust att lära	94,6	90,6	92,6	94,3	96,4

LULEÅ
KOMMUN

